

- b. Hat das Kreditinstitut sich fremde Wertpapiere angeeignet oder in sonstiger Weise über Kundenpapiere verfügt und auf Grund welcher Ermächtigung.
Ist die getroffene Verfügung auf Grund der erteilten Ermächtigung berechtigt.
Sind in solchen Fällen im Depotbuch oder in den sonstigen Geschäftsbüchern die entsprechenden Eintragungen erfolgt.
  3. Sind bei Kommissionsaufträgen zum Ankauf von Wertpapieren die Effekten angeschafft oder ist ein entsprechender Nostrobestand zur Deckung des aus der Kommission geschuldeten Wertpapiere vorhanden.
  4. Ist die Eigentumsübertragung an den Kunden durch Uebersendung eines Stückeverzeichnis oder durch Verbuchung eines Sammeldepotanteils bei einer Wertpapiersammelbank oder durch Auslieferung der Stücke erfolgt.
Hat bei auswärtiger Anschaffung das Zentralinstitut Nummernaufgabe erteilt.
  5. Hat das Kreditinstitut die Uebersendung eines Stückeverzeichnis in zulässiger Weise ausgesetzt.
Wie sind in diesem Fall die Kundenansprüche bei dem Kreditinstitut und gegebenenfalls bei dessen Bankverbindung verbucht.
Hat das Kreditinstitut in solchen Fällen über die angeschafften Papiere verfügt, in welcher Form und in welchem Umfang.
  6. Beurteilung der Depotbuchführung, der Kundenbenachrichtigung, der Depotabstimmung, der Allgemeinen Geschäftsbedingungen, des Formularwesens usw.
  7. Gesamteindruck der Depothandhabung.
-

BESLECHTE GESCHILLEN

Red.: Prof. Mr Chr. Zevenbergen

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan de Secretaris der Redactie)

Op welke wijze moet de eindafrekening tusschen de leden eener ontbonden maatschap worden vastgesteld? Tweeërlei methode van berekening.

A., B. en C. hadden in Augustus 1919 een burgerlijke maatschap, genaamd „Vischexport“, opgericht, waarvan het doel was het drijven van handel in, alsmede den import en export van visch en aanverwante artikelen. Aan ieder der deelgenooten werd daarbij een afzonderlijke taak toegewezen: A. werd belast met den inkoop, B. met den verkoop, en C. met de administratie.

Van haar ontstaan af schijnt deze maatschap met weinig gelukkig resultaat te hebben gewerkt. Reeds na een luttel aantal maanden, namelijk op 15 December 1919, valt het besluit tot hare ontbinding, nadat groote verliezen waren geleden. Overeenkomstig hetgeen bij de akte van oprichting was bepaald wordt C. met de liquidatie der maatschap belast.

De liquidatie heeft een verre van vlot verloop. Er ontstaat tusschen de leden der maatschap onder meer oneenigheid over de wijze, waarop de onderlinge eindafrekening moet worden vastgesteld. Krachtens het maat-

schapscontract moest het verlies door alle deelgenooten gelijkelijk, d.i. dus door ieder voor $\frac{1}{3}$, worden gedragen. Het resultaat der door den liquidateur C. afgelegde rekening en verantwoording blijkt te zijn, dat A. aan de maatschap heeft voorgesloten f 344.062,52, C. f 190.247,43, en B. niets, terwijl de activa der maatschap na betaling der schulden f 48.736,15 bedragen. Daarbij staat echter vast, dat op B. niets te verhalen is, zoodat deze zijn deel in het tekort niet zal kunnen bijdragen.

Bestaat er nu, zoo luidt de vraag, die de leden der maatschap verdeeld hield — en ik neem hier de formulering over, gelijk zij door den Advocaat-Generaal van den Hoogen Raad *Wijnveldt* werd gegeven — bij het einde eener maatschap nog de onderlinge verplichting tusschen de vennoten voor elkanders onvermogen op te komen, speelt zulk een onvermogen een rol bij de eindafrekening, of heeft iedere vennoot alleen met het eindsaldo te maken, dat de maatschap aanwijst, om vast te kunnen stellen, welk gedeelte van het verlies te zijnen laste komt?

**

A., de man, die f 344.062,52 aan de maatschap heeft voorgesloten, is van meening, dat deze vraag in den eerstgenoemden zin moet worden beantwoord. Hij verlangt van C., degene, wiens voorschot aan de maatschap f 190.247,43 bedraagt, betaling van een bedrag van f 51.271,70. Zijn redeneering is daarbij als volgt. Ik, A., heb aan de maatschap f 344.062,52 voorgesloten. Terzake hiervan heb ik op grond van het maatschapscontract $\frac{1}{3}$ of f 114.687,51 van U, C., te vorderen. Daartegenover hebt Gij aan de maatschap een voorschot van f 190.247,43 gedaan en ben ik U te dier zake $\frac{1}{3}$ of f 63.415,81 schuldig. Per slot van rekening heb ik derhalve een vordering op U van f 114.687,51 — f 63.415,81 = f 51.271,70. Het actief der maatschap, groot f 48.736,15, behoort tusschen ons beiden te worden verdeeld.

Tot geheel ander resultaat leidt de methode, volgens welke door C. de eindafrekening wordt bepaald. Het passief der maatschap, zoo redeneert hij, bedraagt f 344.062,52 + f 190.247,43 = f 534.309,95; het actief belooft f 48.736,15. Het verliessaldo is derhalve f 485.573,80. Daarvan komt $\frac{1}{3}$ of f 161.857,93 voor mijn rekening. Aangezien ik aan de maatschap f 190.247,43 heb voorgesloten, breng ik deze vordering in compensatie met mijn bovengenoemde schuld, zoodat ik niets meer behoef te betalen.

A. en C. kunnen het niet eens worden. Tenslotte begint A. tegen C. een proces tot betaling van de f 51.271,70, welke C. hem naar zijn meening schuldig is. De zaak wordt tot in drie instanties behandeld, waarbij A. telkens in het gelijk wordt gesteld. Wij zullen de overwegingen der rechterlijke colleges, voorzoover in dit verband van belang, achtereenvolgens nagaan.

**

De Rechtbank overwoog onder meer bij vonnis van 13 Maart 1934:

„dat partijen het er over eens zijn, dat de uit drie leden bestaande „maatschap aan A. schuldig is f 344.062,52 en aan C. f 190.247,43, „behoudens rente”;

„dat hieruit volgt, dat A. van het lid der maatschap C. te vorderen heeft f 114.687,51 en C. van het lid der maatschap A. f 63.415,81, zoodat C. aan A. schuldig is f 51.271,70, behoudens „rente”;

„dat C. heeft betoogd, dat hij als lid der maatschap $\frac{1}{3}$ in het „verliessaldo ad f 485.573,80 = f 161.857,93 heeft te dragen, welke „schuld hij in compensatie mag brengen met zijn vordering op de „maatschap, zoodat hij niets meer schuldig is”;

„dat evenwel bij dit betoog voorbijgezien wordt, dat het verlies- „saldo verkregen wordt door aan te nemen, dat de maatschap de „schulden aan partijen volledig heeft voldaan, zoodat hij dus geen „vordering meer heeft en niets in compensatie kan brengen”.¹⁾

Dit vonnis wordt door het Hof bij arrest van 27 Mei 1935 bevestigd o.m. op grond van de overweging:

„dat appellants bezwaren tegen het vonnis den Hove onjuist zijn „voorgekomen en de door de Rechtbank gevolgde wijze van bere- „kenen naar 's Hofs oordeel overeenstemt met de bepalingen der „wet — in het bijzonder art. 1669 B.W. — met het contract van „partijen en met de billijkheid”.

C. legt zich bij deze beslissingen niet neer en gaat in cassatie. Als cassatiemiddel wordt door hem gesteld:

„dat tusschen de leden eener beëindigde maatschap uit geenerlei „hoofde eenige verdere onderlinge verbintenissen bestaan dan uit „de verhouding van ieder hunner tot de maatschap voortvloeien, „met name niet een verplichting om op te komen voor de gevolgen „van het onvermogen van medevennooten, en, indien een vennoot „eenerzijds van de maatschap een zeker bedrag wegens geleverde „goederen, voorgesloten gelden en bewezen diensten te vorderen „heeft en anderzijds aan haar een zeker bedrag wegens zijn aandeel „in het verliessaldo bij liquidatie schuldig is, tusschen die weder- „zijdsche schuldvorderingen vergelijking, althans vermenging, plaats „vindt, zoodat, indien de eerstgenoemde vordering de laatstge- „noemde schuld overtreft, op den betrokken vennoot geen enkele „verplichting jegens een medevennoot, die in hetzelfde geval ver- „keert, meer rust”.

Deze door den eischer in cassatie voorgedragen opvatting, „dat tusschen de leden eener beëindigde maatschap uit geenerlei hoofde eenige verdere onderlinge verbintenissen bestaan dan uit de verhouding van ieder hunner tot de maatschap voortvloeien” kan o.i. slechts worden gedeeld door hem, die de maatschap beschouwt als een rechtspersoon. Zij wordt evenwel ten onzent door de jurisprudentie en de rechtswetenschap eenstemmig verworpen.²⁾ Het was dan ook met stelligheid te verwachten, dat de Hooge Raad, die tevoren bij herhaling de door eischer in cassatie voorgestane meening had verworpen en bij zijn arrest van 30 Januari 1925³⁾ onder meer had gesproken van „het onmiskenbaar systeem van den wetgever, dat de maatschap als zoodanig geen rechts-

1) Cursivering van ons.

2) Verg. o.a. *Land-Losecaat-Vermeer, Verklaring van het burgerlijk wetboek*, deel 5, 2de dr. 1923, bl. 387, noot 5, die erop wijst, dat in tegenstelling daarmee de Fransche rechtspraak en literatuur de maatschap als een rechtspersoon pleegt te beschouwen.

3) Het arrest is gepubliceerd in de *Nederlandsche Jurisprudentie* 1925, bl. 391 en in het *Weekblad van het Recht*, nr 11370.

persoonlijkheid heeft" op dit punt met den eischer van meening zou verschillen.

Daartegenover hield de Hooge Raad terecht vast aan de opvatting, die o.i. in artikel 1669 B.W. ⁴⁾ is neergelegd, dat de terugbetaling der door een vennoot aan de maatschap gedane voorschotten uit de gemeenschappelijke kas moet geschieden en dat — indien deze ontoereikend is — de vennoot, die de voorschotten gedaan heeft, te dier zake een vordering heeft op zijn medevennoten naar evenredigheid van het aandeel, dat volgens de overeenkomst van maatschap door ieder hunner in het verlies moet worden gedragen, d.i. in casu $\frac{1}{3}$.

De Hooge Raad overwoog te dezen aanzien:

„dat reeds de eerste stelling, welke in het middel voorkomt, namelijk dat tusschen de leden eener beëindigde maatschap uit geenerlei hoofde eenige verdere onderlinge verbintenissen bestaan dan „uit de verhouding van ieder hunner tot de maatschap voortvloeien, „onjuist is;

„dat toch die stelling, waarop de door C. voorgestane wijze van „verrekening gegrond is, het ten onrechte doet voorkomen, alsof, „nadat de zaken der geëindigde maatschap met derden vereffend „zijn, de leden der maatschap voor de hun alsnog toekomende gelden, tot welker betaling het saldo der vereffening onvoldoende is, „slechts eene vordering hebben op de maatschap;

„dat daarbij immers geen, althans onvoldoende, rekening wordt „gehouden met de overeenkomst, welke tusschen de leden der „maatschap ten aanzien van hunne onderlinge verhouding is gesloten;

„dat het die overeenkomst is, welke beslist over de vraag hoe „de verrekening tusschen de vennoten onderling van hetgeen zij „alsnog te vorderen hebben, moet geschieden;

„dat, indien, zooals hier, de drie leden eener maatschap zijn overeengekomen, dat elk hunner $\frac{1}{3}$ van het verlies zal dragen, terwijl „het saldo, dat na de betaling der schulden in de kas der vennootschap aanwezig is, niet voldoende is om hetgeen een of meer der „vennoten alsnog hebben te vorderen, te voldoen, ieder der vennoten op elk zijner medevennoten eene vordering heeft van $\frac{1}{3}$ „van hetgeen hij te kort komt”.

**

Het hierboven door ons besproken geval bevatte nog een complicatie, waarover echter, aangezien zij door den oorspronkelijken eischer, A., niet ter sprake was gebracht, noch de Rechtbank, noch het Hof, noch de Hooge Raad zich behoefde uit te spreken. Deze complicatie bestond daarin, dat een der vennoten volkomen insolvel was en dus zijn aandeel in het tekort niet kon voldoen. Had deze omstandigheid invloed op het aandeel in het verlies, waarvoor ieder der andere vennoten tegenover zijn medevennoot aansprakelijk was? Of anders gezegd, had het aandeel

---

⁴⁾ Het artikel, voorzoover in dit verband van belang, luidt: „Een vennoot heeft aanspraak op de maatschap, wegens de gelden, welke hij voor dezelve heeft uitgeschoten”. Met „maatschap” worden hier bedoeld de medevennoten. Verg. *Land-Losecaat Vermeer*, t.a.p., dl 5, bl. 404; *Asser-Limburg, Handleiding tot beoefening van het Nederlandsch burgerlijk recht*, dl 3, bl. 534.

in het verlies van den insolvabelen vennoot over de beide andere vennoten behooren te worden omgeslagen?

Het antwoord op deze vraag is betwist, omdat de wet er zich niet uitdrukkelijk over uitspreekt. De eischer in cassatie, C., meent, dat het in ontkenningen zin moet luiden, gelijk uit het door hem voorgedragen, hierboven aangehaalde, middel blijkt.

Moet dit standpunt juist worden geacht. De Advocaat-Generaal *Wijnveldt* meent van niet. Hij is van oordeel, met een beroep vooral op de billijkheid, dat, „evenals de erfgenamen⁵⁾ gezamenlijk de schulden moeten dragen, zoo ook de beide nog wel kapitaalcrachtige deelgerechtigden „dit moeten doen, en dan in gelijke verhouding, nu hun overeenkomst er „van uit gaat, dat die verhouding gelijk zou zijn. Het doet er daarbij niet „toe of, zooals in dit geval, de een wat meer had voorgeschoten aan de „maatschap dan de ander, immers de maatschap is verdwenen”. Wij kunnen ons met de opvatting van den Advocaat-Generaal zeer wel vereenigen. Inderdaad zou het onbillijk zijn om alleen den vennoot, die de voorschotten — of althans, gelijk in casu met A. het geval is, de grootste voorschotten gedaan heeft, de gevolgen van de solvabiliteit van een zijner medevennoten te doen dragen. „Overeenkomsten”, zoo zegt artikel 1375 B.W., „verbinden niet alleen tot datgene, hetwelk uitdrukkelijk bij dezelve bepaald is, maar ook tot al hetgeen dat, naar den aard van deze overeenkomsten, door de billijkheid, het gebruik of de wet, wordt gevorderd”.

Deze meening, dat het verliessaldo van den insolventen vennoot over de overige vennoten moet worden omgeslagen, is, gelijk door *Meyers* in zijn aantekening op dit arrest⁶⁾ wordt opgemerkt, van oudsher als een „uitvloeisel der maatschapsverhouding beschouwd”. Men vindt haar in het Romeinsche recht verdedigd door *Proculus*, in het Oud-Fransche recht door *Pothier*, in het Oud-Vaderlandsche recht door *Voet*. Ook de latere Franche schrijvers staan haar voor. In de hedendaagsche Vaderlandsche rechtsliteratuur⁷⁾ wordt echter gewoonlijk anders geoordeeld. Een rechterlijke beslissing ten onzent over deze aangelegenheid is mij niet bekend. Het is daarom te betreuren, dat in deze procedure A. van C. slechts diens eigen aandeel in het verliessaldo heeft gevorderd en niet tevens diens bijdrage in het verliessaldo, dat voor rekening kwam van den insolvabelen medevennoot B.

CHR. ZEVENBERGEN.

---

⁵⁾ De vergelijking van de leden der maatschap met erfgenamen ontleent de Advocaat-Generaal aan artikel 1689 B.W., volgens hetwelk de regelen omtrent de verdeling der nalatenschap, de wijze dier verdeling, en de verplichtingen, die daaruit tusschen de erfgenamen voortspruiten, ook toepasselijk zijn op de verdeling tusschen vennoten.

⁶⁾ Zie de *Nederlandsche Jurisprudentie* 1939, bl. 1463.

⁷⁾ Verg. o.a. *Land-Losccaat Vermeer, t.a.p.*, deel 5, bl. 403, noot 4; *Asser-Limburg, t.a.p.*, deel 3, bl. 534.

NIEUWS IN ZAKE WETGEVING, RESOLUTIES EN BESLISSINGEN OP HET GEBIED DER BELASTINGEN

Red.: Mr Dr E. Tekenbroek

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan de Secretaris der Redactie)

Verweren vermeld in de niet-officieele gedenkstukken

In de October aflevering 1940 wezen wij naar aanleiding van het arrest